

Kroniek van het schooljaar 1958/1959

Eerst een nieuwe bisschop

En dan een nieuwe president

Maar wel de allerlaatste

“Een nieuwe herfst en een nieuw geluid.

Ik wil dat deze tekst klinkt als het geren

Van jongensvoeten door een grote galmende gang:

Ze willen naar buiten: hun klas is uit...”

Met deze variatie op de beroemde beginregels van Herman Gorters 'Mei', verschenen in maart 1889 als een brok dichtkunst in een geheel nieuwe stijl, wil ik deze beschouwing van de Kroniek van het schooljaar 1958/1959, verschenen in Rolducs Jaarboek 1959 beginnen.

Niet dat Gorter op Rolduc is geweest. Neen, zegt de lange namenlijst in het jubileumboek 'Rolduc 1843-1943'. Toch is er nu dit aangepaste citaat niet om de schrijver ervan, maar om de inhoud. We leven op jaarboekpapier in september 1958 in de eerste herfstmaand. Vogels fluiten nauwelijks meer, zoals in de Mei van Gorter, zeker geen trekvogels, want die zijn misschien al op weg naar het zuiden. Er zijn andere, nieuwe geluiden, zoals het rennen, het gelach en geschreeuw van jongens in eeuwenoude gangen. Maar het belangrijkste geluid is onhoorbaar, omdat het enkel op papier gedrukt staat en nauwelijks wordt voorgelezen.

Naam

Het nieuwe geluid is in letters en woorden vastgelegd door Leo Wijnen, een MO-Neerlandicus sinds 1946. En toen ook als leraar naar Rolduc gestuurd. Hij deed zijn gymnasium aan het Bisschoppelijk College in Weert, kwam naar Rolduc voor twee jaar filosofie en werd in maart 1941 gewijd. Wijnen was een van de oude getrouwen van Rolduc, heel lang leraar Nederlands geweest en in april 1979 met emeritaat gegaan. Hij overleed op 7 januari 2015 in Kerkrade, toen als oudste priester van het bisdom en bijna 75 jaar gewijd. Welnu deze man treedt in september 1958 aan als kroniekschrijver van het Jaarboek Rolduc en hij is de allereerste die zijn naam onder de kroniekttekst zet in het jaarboek, daarmee het einde van de "Middeleeuwen" aankondigend.

Nieuwe stijl

Hij brak met de gewoonte om alleen initialen onder teksten te zetten in een tijd dat alleen universiteitsprofessoren hun stukken en stukjes durfden te ondertekenen als een soort garantie op het niveau van de tekst. Terecht zet hij zijn naam onder de kroniekttekst, want hij heeft de gave van de pen. Beeldspraak, mooie, maar ook moeilijke woorden, homerische

vergelijkingen hij smijt ze allemaal op het papier in een nieuwe stijl. Voor de eerste keer in de bijna veertig jaar dat het jaarboek verschijnt sinds 1920/1921.

Schmelzer

Begin augustus 1958 is de Sociale Studieweek weer terug op Rolduc; tenminste er wordt in de kroniek weer gewag gemaakt van deze denktank-oefening voor RK-politici, onder wie de later zeer bekend geworden drs. Norbert Schmelzer, toen Staatssecretaris voor Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie en Bezitsvorming. Maar kronikEUR Wijnen spendeert meer schrijft aan zijn zorgen over de naar Rolduc oprukkende "brutale flats" vanuit het nabije Duitsland en de aanleg van nieuwe wegen aan de Nederlandse kant van de oude abdij.

WMC

Wetenschappelijke lezingen en discussies in een schemerdonkere aula met af en toe een pauze om in Rolducs bosquets de rust en stilte op te zoeken, terwijl Kerkrade helemaal in de ban is van het WMC, jawel het Wereldmuziek Concours. Heel wat gasten van het WMC, onder wie ook complete muziekgezelschappen en koren uit het nabije Duitsland, komen op Rolduc logeren. Verbouwingen en reparaties zijn nauwelijks aan de orde in de vakantiezomer, enkel de filosofen klussen met muurverf en vloerbedekking in hun geliefde casino. En dan is het personeelsbeleid van het bisdom Roermond aan de orde. Jean Waterval uit Eijsden, al in 1935 naar Rolduc gestuurd als leraar, maar in de surveillance en de prefectuur blijven steken op Klein-Rolduc zonder ooit een leraarsvak te volgen, mag eindelijk pastoor worden op een dorp (Reijmerstok en later nog Sint Geertruid). Hij krijgt van Leo Wijnen mooie afscheidswaarden mee.

Voorspelling

Het vakantie-overzicht sluit af met de val van Rolducs President P. Moors van het toneel in de aula in de orkestbak. Hij loopt een verstuurde arm op, verder niets, maar het plaatselijke blad voorziet de pechvogel wel van de titel Mgr., terwijl daarvan geen sprake is. KronikEUR spreekt van de gift van de profetie en loopt daarmee op de feiten vooruit.

Op woensdag 3 september is er ruimte in de kroniek voor belangrijke veranderingen wat het filosoficum betreft. De filosofen hebben nu een eigen kapel, een eigen slaapzaal, een eigen eetzaal. Zesgymmers nemen ook de surveillance op de slaapzalen over. Wijnen interpreteert dat als 'losmaken' en

voorziet dat de filosofen het oude Rolduc op termijn gaan verlaten. Alweer zo'n voorspelling.

Invasie

De dagorde van de 'cour' blijft hetzelfde, maar Klein-Rolduc mag twee keer in de week uitslapen, omdat op die dagen hun morgenstudie wordt geschrapt. Klein Rolduc is ook weer welkom in de grote kerk, elke dag bij de mis. Het is wennen al die verschillende tijdstippen met bijbehorende verschillende activiteiten. Donderdag 4 september is de eigenlijke terugkeerdag van alle jongens. Het voorplein van Rolduc is gewoon te klein voor de invasie. 1958, toch niet bepaald, de tijd dat iedereen in het kleine Nederland een 'wagen' onder zijn kont had, misschien wel wilde hebben, maar nog niet kon betalen. Niettemin loopt vanaf de vroege morgen het voorplein van de oude veste compleet vast met auto's, busjes en bussen, die allemaal hun inhoud willen uitspugen en naar binnen sleuren door die ene deur richting kruisgang en dan de trappen op richting slaapzaal en chambretten. Frans Penders, net zijn eerste dag als prefect van Klein Rolduc krijgt zijn vuurdoop, maar laat zich niet gek maken, bijgestaan door zijn onderprefect Harry Notermans, ook net benoemd. De kroniek beschrijft de chaos (wel drin, maar niet meer druit wat het voorplein betreft), maar hoe het afliep en hoelang het duurde? Niet lang schat ik in. Iedereen komt op zijn eigen plekje terecht en de prefectuur zal zich de chaos goed in de oren knopen voor volgende jaren, waarin de drukte zal afnemen, dat wel.

Eremedaille

Schooljaar 1959 kent nauwelijks nieuws uit het lerarencorps. De filosofie heeft er een experimenteel psycholoog bijgekregen; belangrijker is de aanstelling van een nieuwe pianoleraar en de benoeming van "mev. G. Hermans," voor blokfluit-les. Zij kan niet lang gebleven zijn, want ze heeft niet eens de namenlijst van muzikleraren in "Het vierde Rolduc" gehaald. Vrijdag 5 september, een dag vol warme najaarszon, waarop de hoofdleraren elk hun eigen klas ontvangen in het aangewezen lokaal, de lesrooster uitdelen, iedereen een plaats in de banken geven, voor zover al niet ingenomen door snelle vlug-gaan-zitters, die naast elkaar willen zitten vanwege hun eigen patois en vooral achterin vanwege de bewegingsvrijheid, spiekmogelijkheden en het eten van appels en appelsienen tijdens de les. De school komt op gang; er daalt een studieuze sleur neer in zalen, gangen en lokalen en dan is een bericht over een welverdiende onderscheiding voor een oud-leraar, oud-prefect en oud-

leerling (filosofie en theologie) heel welkom. En ook indrukwekkend, want Leo Linssen, die de eremedaille in zilver van de stad Maastricht op zaterdag 13 september krijgt opgespeld door burgemeester Michiels van Kessenich van Maastricht voor alle goede werken die hij in Maastricht deed, toen hij eenmaal Rolduc mocht verlaten in 1935 als pastoor van Heughem en in 1938 toen hij pastoor van de St. Lambertus-parochie in Maastricht werd. Hij was een ware onderwijsman, niet zozeer als leraar maar als bestuurder. Hij was directeur van het RK Gymnasium en de RK HBS (alleen voor jongens in die tijd, natuurlijk), richtte de Toneelacademie en de Jan van Eijck-academie met anderen op en ontving voor dat alles al een Zilveren Anjer van het Prins Bernhard-fonds. In zijn eerste jaren op Rolduc zat deze noeste werker ook niet stil. Hij was medeoprichter van het Rolducs Jaarboek in 1921, maar kwam pas tot echte bloei buiten het Roda Sacra.

Brandweer

Op donderdag 18 september trekt een grote brandweeroefening van de Kerkraadse brandweer veel belangstelling. De spuitgasten zetten al hun materieel in tot hun hoogste en langste ladders. Voor mij zitten twee aspecten aan een dergelijk vertoon: de jongens worden zo afgeleid dat ze de juiste studiezin niet te pakken krijgen. Maar van de andere kant: stel dat er eens een serieuze brand uitbreekt, zoals lang geleden in de jaren twintig, toen rokende werkluï bezig waren met het volstoppen van slaapstozakken met kurkdroog en lekker zacht hooi; dan moet de brandweer toch weten waar ze moeten zijn om snel in te grijpen. Je moet aan alles denken als je aan een nieuw schooljaar begint: zo lijkt het jaarlijks doorlichten van iedere Rolduc-bewoner op tbc overdreven, maar het gebeurt wel: in 1958 op 19 september. Want stel dat je een of twee onopvallend kuchende of hoestende mensen hebt rondlopen in zo'n grote groep. Als het hoesten begint op te vallen en er zit bloed bij, dan ben je al 'feestelijk' te laat. Om de studie er helemaal uit te krijgen wordt het traditioneel surveillantencongé - een halve dag schoolvrij dit jaar op 20 september al gegeven. De druk op het docentencorps neemt ietsje af en dat is maar goed ook, want godsdienstleraar M. Buck heeft dit jaar wegens ziekte nog geen les kunnen geven en leraar Frans Jan Lenders is tot 1 november, Allerheiligen, uit de running vanwege een operatie in het ziekenhuis. Het zijn toch de problemen van alle tijden en generaties: leraren en opvoeders zijn er nooit genoeg. En toch is er, zelfs onder

deze omstandigheden, tijd voor een uitstapje naar de Firato in Amsterdam op zondag 28 september. Tenminste voor de radioclub onder leiding van De Pief, leraar natuur- en scheikunde. De thuisblijvers luisteren naar de radio op de cour: vriendschappelijk wint Nederland van België in Antwerpen met 3 tegen 2. Voetballen, natuurlijk.

Paus Pius XII

In de vroege morgen van vrijdag 9 oktober sterft in Rome Paus Pius XII. "Dubbel verweesd blijft het bisdom Roermond achter", schrijft Leo Wijnen. Dat 'dubbel' roept vraagtekens op. Waarom is Roermond meer verweesd dan alle andere bisdommen in Nederland? Was Limburg het favoriete bisdom van Pius XII in Nederland? Of slaat de opmerking op het overlijden van bisschop Hanssen in Limburg op 25 juni 1958? Dat laatste zal het geval zijn. Er is in de kerk van Rolduc een plechtige requiemmis voor de paus op verzoek van de Nederlandse bisschoppen en over Pius XII wordt heel veel gepraat in en buiten de lessen.

Overstroming

Dat heb je met acht eeuwen ouwe kraam: voor de tweede keer in korte tijd breekt een buis van de waterleiding. Nu vlak bij het priesterkoor in de kerk. De crypte loopt onder en ook een deel van de gang tussen de banken in de kerk.

Rolduc, zou je zeggen, is in de jaren vijftig toch een opleidingsinstituut voor de vorming van priesters van het bisdom Roermond. En toch duikt telkens weer die brandende interesse op in de missie, in de avonturen van geestelijken die de hele wereld overtrekken om mensen daar katholiek te maken en onze westerse waarden aan hen op te dringen. Vaak tot groot misverstand en onbegrip. Het christendom heeft dat van huis uit in zich, die drang om anderen over de hele wereld van zijn eigen goedheid en zijn eigen uitstekende filosofie en theologie te overtuigen. Op die manier krijgt het christendom en in het bijzonder het katholicisme iets triomfantelijks van "Kom maar bij ons: wij weten hoe de vork in steel zit en hebben altijd gelijk." Als je de juichpsalmen uit het brevier geregeld leest, zoals ik soms in periodes doe, dan zie je de bronnen van die houdingen en begrijp je een dergelijke houding, maar heel vaak zonder er begrip voor te kunnen opbrengen.

Missievlag

Op zaterdag 18 oktober is het weer zover: "weer prijkt de missievlag op het bordes", staat er en dan gaat het over ene Pater H. Hermans, die vertelt over de gruwelen in de gevangnissen van communistisch China die hem ter ore kwamen: hersenspoeling, martelingen en nog veel meer wreedheden, die vandaag zelfs in beide kampen aan de orde is.

H. Hermans spreekt niet alleen voor het front van de troep in de aula en oogst daarbij een "ovationeel applaus"; hij gaat later ook verder in causerieën in kleinere gezelschappen. Ook wordt de film "The Prisoner" over het lot van Kardinaal Mindszenty bij het proces tegen hem in Hongarije vertoond. "Stil verlaten zij de aula na het aanschouwen van de ontleding van de persoonlijkheid..." zo gaat chronicus Wijnen verder. Hoeveel kinderzieltjes zouden door dit soort manifestaties in de knel zijn gekomen? En is het nu echt nodig om gruwelen op deze manier aan de orde te stellen? Fijnzinnig is anders, vind ik. Wie schreef daar "hersenspoeling"?

Van Gogh

Halverwege oktober 1958 trekt Vincent van Gogh Rolduc binnen. Bij wijze van spreken, dan, want Vincent overleed op 29 juli 1890 in het Zuid-Franse Auvers op 37-jarige leeftijd en ligt daar ook begraven. Daarom: een reeks van zeer goede reproducties van werken van Vincent van Gogh komen vanaf oktober enkele weken in de kruisgangen van Rolduc te hangen in historische volgorde om 's mans artistieke ontwikkeling te laten zien. Hoezo? Welnu: de gemeenteraad van Kerkrade heeft deze collectie op de kop getikt om daarmee "het raadhuis aan te kleden". Het is niet bekend hoeveel geld gemoeid was met deze aankoop, maar toch voelde de gemeenteraad kennelijk enige schaamte om zoveel geld uit te geven aan prachtige en belangrijke reproducties om ze enkel en alleen in het gemeentehuis in de gang en op de werkplekken van ambtenaren en bestuurders op te hangen. Daarom besloot men om de collectie te laten rondreizen naar scholen in de gemeente Kerkrade, hoeveel is niet bekend, ter instructie van de leerlingen. Natuurlijk om te vermijden dat de lokale politici het verwijt zouden krijgen dat ze met gemeenschapsgeld smijten enkel en alleen om het interieur van het gemeentehuis te verfraaien. En toevallig: de boetseerclub viert op zaterdag 18 oktober haar jaarfeest op de feestdag van St. Lucas, evangelist, als medicus niet alleen patroon van de dokters, maar ook beschermheer van schilders en beeldhouwers. Volgens een vroom verhaal (legende) zou deze evangelist en dokter als hobby-schilder het eerste portret van Maria en haar kind Jezus naar

het leven hebben geschilderd. Tenslotte: op zondagmorgen draagt leraar tekenen en kunst(geschiedenis) J. Stassen een H. Mis op in de crypte voor de leden van de Kerkraadse Kunstkring, gevolgd door een feestelijk ontbijt. Een dag te laat voor het kerkelijk Lucasfeest, maar dat dondert niet: liturgie is qua data altijd flexibel, als de innerlijke houding maar deugt, volgens mijn persoonlijke moraaltheologie. En daarmee zijn we via de missie en de gruwelen in het oosten bij van Gogh en de kunst in het algemeen terecht gekomen en dan is het tijd voor enig vertoon van mannelijke stoerheid.

Boogschutters

Een hele omschakeling! Het weekend van 18 en 19 oktober wordt besteed aan een boogschuttersconcours op de grote cour. Op die asfaltvlakte worden met strobalen schietbanen uitgezet en beveiligd, afgesloten met de papieren schietschijven, de doelen, waaromheen controleurs alles in de gaten houden, zodat geen enkele afgeschoten pijl verkeerd terecht kan komen. Maar het weer werkt niet mee: het regent voortdurend en het is kil. De Alpenjagers uit Beegden hadden de opbouw en organisatie van het concours op zich genomen en krijgen daarvoor een pluim op de hoed, geplaatst door de kroniekschrijver. Er is nota bene ook een biertent onder de kastanjebomen, maar de kou en de regen nodigt niet uit tot het gebruikelijke gebral en gezuip. President Moors moet het eerste schot lossen na het welkomstwoord door Alpenjager Theunissen en dan zoeven de pijlen snel tussen het stro door om met een hard kletsgekluis in het dikke papier van de schietschijf te ploffen, goed geremd door de achterliggende dikke strobaal. De boogschutters van 'Roos in bloei' van Rolduc (wie heeft deze onmannelijke naam verzonnen?) eindigen als vijfde van de zeven deelnemende clubs. Wilhelm Tell uit Spek(holzer)heide wint, maar bij de individuele schutters eindigt Rolducien Frank Lucassen als zesde. Qua fotografie komt het boogschuttersconcours er bekaaid vanaf. Er is een foto geplaatst, waarop de prefect van Groot-Rolduc Giel Hommes de boog spant om het eerste schot te lossen. Ik zou de voorkeur gegeven hebben aan een overzichtsfoto over de hele cour in plaats van deze hotemetote-benadering. Leo Wijnen zorgt wel voor zeer aardige historische context door uitgebreid te citeren uit 'De kleine Republiek' van Lodewijk van Deijssel, waarin die schrijver behoorlijk spot met het toenmalige militaire vertoon van een boogschuttersparade op de cour bij een directeursfeest in de jaren zeventig van de negentiende eeuw. Heel dapper om te citeren uit een boek, dat bepaald niet populair was op Rolduc, zelfs niet bijna honderd jaar na datum. Maar het is ook de

bedoeling om aan te tonen dat het boogschieten op Rolduc in clubverband op een lange traditie kan terugzien.

Daphne

Op donderdag 23 oktober is er midden in de week een Hoogmis in de kerk. Ter ere van de Heilige Daphne en omdat het precies honderd jaar geleden is dat vanuit Rome toestemming kwam om in Rolduc een plechtige mis op te dragen op de feestdag van deze heilige vrouw, wier relikwieën al in 1847 vanuit Rome in Rolduc aankwamen. De kroniek meldt ook nog dat enige tijd later aflaten verbonden werden aan godvruchtige aanroepingen van haar naam. In 1958 was Daphne nog volop in tel en ook vandaag de dag nog rust haar gebeente onder het mis-altaar in de kerk van Rolduc, maar is de verering met missen, aanroepingen en aflaten afgeschaft. Terecht, want in het artikel "Daphne, een heilige in de maak" van de hand van de Maastrichtse diaken en kerkhistoricus dr. Régis de la Haye verschenen in het Jaarboek 2004 van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap (blz. 375) wordt overtuigend aangetoond dat Daphne "fake" is. Ik ben al eerder en uitvoeriger op deze kwestie ingegaan en laat het daarom bij deze korte vermelding. De Daphne-plechtigheid is natuurlijk een misser, maar zo konden ze dat in 1958 nog niet ervaren.

Opera

Maar om een andere reden is 23 oktober '58 wél een echte historische dag. De kroniek meldt, dat voor de eerste keer Rolducse studenten een opera zien en horen in eigen huis, dat wil zeggen in de grote aula. En niet de eerste de beste: een van Mozarts charmantste en vrolijkste opera's: La Nozze di Figaro. Zo beschrijft de kroniek de voorstelling: "Figaro glijdt door de aula, strelend hups en geestig; hartverwarmende zang; fleurig koket spel, kortom en lust voor het oog." Ik zou wel eens willen weten, wie gekozen heeft voor de 'Nozze' als eerste opera te vertonen op Rolduc. Het libretto van Le Nozze is namelijk gebaseerd op het "beruchte" en befaamde boek van Pierre de Beaumarchais, "La Folle Journée ou le mariage de Figaro" (1778), dat een zware aanklacht is tegen seksueel wangedrag van de hoge adel in die tijd, onder meer rond het beruchte 'ius primae noctis', op grond waarvan hoge adellijke heren claimden het recht te hebben met alle jonge vrouwen van hun personeel een nacht door te brengen, voordat ze mochten trouwen met hun verloofde. Dit boek is de volgens veel historici de aanzet geweest tot het ontstaan van de Franse Revolutie eind achttiende eeuw in Parijs. De opera gaat ook over verliefdheid en liefde, bijvoorbeeld in de beroemde aria

van Cherubino, page van een van de adellijke hoofdrollen: 'Voi che sapete que cosa e amor; donne, vedete s'io l'ho nel cor. "Jullie die weten wat de liefde is, dames, kijk eens of ik in mijn hart liefde heb", waarna de page beschrijft hoe hij zich voelt in zijn verliefdheid. De opera wordt niet besproken in Jaarboek 1959, afgezien van de opmerkingen in de kroniek. Ik vrees ook dat dit qua historische betekenis en ook muzikaal prachtige werk nauwelijks besproken is in de klaslokalen. Je zou kunnen zeggen: wat doet zo'n stuk in de aula van een kleinseminarie; anderzijds lijkt deze opera toch de deur op te zetten naar een wat liberaler klimaat in de Rolducse schouwburg. Per slot van rekening is de rol van Cherubino een 'Hosenrolle'. Dat wil zeggen dat een jonge vrouw met een mezzosopraan de rol zingt van een dolverliefde jongen als karakter uit de opera, uiteraard ook uitgedost als zodanig in een jongenshemd en een al dan niet korte broek. Das war noch niemals da gewesen op Rolduc!!

Regout

Vrijdag 24 oktober is er alweer nieuwe afleiding voor de jongens op Rolduc. Een persoon die wordt aangeduid met 'de Heer Regout' komt op Rolduc voor de jongeren (niet: 'de jongens' en dat is ook een eerste keer) vertellen over zijn reis van acht maanden van Alaska tot Vuurland langs het hele Amerikaanse continent en vertoont daarbij bijzonder interessante films. Het gaat hier om een rechtstreekse achterkleinzoon van de indertijd beroemde en beruchte 'Pottekeuning' van Maastricht, Petrus Laurentius Regout uit de negentiende eeuw. Met de Heer Regout wordt Theo Regout bedoeld (1901-1988) die zijn hele leven over alle continenten van de aarde lange reizen maakte en daarbij mooie films opnam. Hij was een van de bestbetaalde filmpresentatoren van zijn tijd. Dus deze bijzonder interessante films zullen Rolduc een aardige grijpstuiver gekost hebben.

Johannes XXIII

De enige televisie op Rolduc staat voorshands op de kleine Treize aan de herengang naast de rococo-bibliotheek en daarom zit deze voormalige heren-eetzaal en toen vergaderruimte bomvol op dinsdag 28 oktober als de uitroeping van de Italiaanse kardinaal Roncalli tot paus Johannes XXIII wordt uitgezonden vanuit Rome. Deze uitslag en keuze van het conclaaf is verrassend vanwege de hoge leeftijd van Roncalli en spannend omdat er iets misging bij het produceren van

echte, witte rook uit het bekende schorsteenpijpje van de Sixtijnse kapel. Het '*Annuntio gaudium magnum: habemus Papam*' klonk toch met overtuiging en het enthousiasme onder de Rolducse jeugd is groot. Maar niet alleen vanwege een sympathieke paus, veel minder streng dan zijn voorganger, maar ook omdat de president van Rolduc heeft besloten om met Sinterklaas enkele dagen verlof te geven als een soort ingelast halftrimester, zodat iedereen thuis het gezelligste en leukste feest van het jaar kan vieren. Het eerste halftrimester is al gelijk op donderdag 30 oktober, twee dagen later meteen na de ochtendlessen en duurt maar liefst een volle week.

Op maandag 3 november is iedereen terug en dan moet meteen een verzuim van begin van het schooljaar worden ingehaald: voor heren en jongens volgt er nu een driedaagse retraite en ook dat gaat van de uren voor onderwijs af. Bovendien verzorgen nu enkele Franciscanen de retraites op Rolduc en niet meer de Redemptoristen van Wittem. De reden daarvoor is dat het klooster in Wittem langzaam leegloopt en er niet genoeg paters meer zijn om de retraites te verzorgen. En toch moet ook het onderwijs doorgaan. Omdat de Nederlandse televisie een proefles uitzendt over het vloeibaar maken van gassen, wordt de retraite even voor een uurtje onderbroken om 4 gym en de Bèta's de gelegenheid te geven naar deze interessante uitzending te kijken.

Met 7-1 ingemaakt in de mist

Het verslag van het eerste trimester van schooljaar '58/'59 eindigt merkwaardig. Kroniekschrijver Leo Wijnen wijdt enorm uit over een tweetal benefietwedstrijden ten bate van de wederopbouw van de verloren gegane bibliotheek van de Norbertijnen-abdij te Postel in België. De belangrijkste wedstrijd gaat tussen Fortuna, Geleen en de Belgische eerstedivisieclub Beringen. Als voorwedstrijd zal dan het Rolducs elftal spelen tegen de beste ploeg van het St. Jozefscollege van de Jezuiten in Turnhout. Het wordt een wedstrijd in dichte mist en ijzige kou. En Rolduc staat bij de rust al met 3-0 achter en bij het eindsignaal stond het 7-1 voor Turnhout. De kronieker slaakt wanhoopskreten op papier: O wi, O wach, nog voordat er een bal getapt is en de reis met bussen nog moet beginnen met de hele harmonie aan boord en flink wat supporters. Leo Wijnen drijft de spot met de reputatie van Rolducs team als geduchte tegenstanders: het einde was bevrijdend als de komst van de Amerikaanse troepen in 1945, schrijft hij. Van pure ellende gingen de jongens na deze klap Fortuna aanmoedigen langs de lijn bij de

hoofdwedstrijd. Daar viel nog wat te vieren want Beringen werd met twee-nul verslagen. Over de ontvangst van spelers en supporters in de salons van het casino van Beringen zegt de kroniek: een hartelijk onthaal, maar de chroniqueur kan het toch niet laten om na de diep schrijvende nederlaag van het Rolducse elftal nog enige spot te etaleren. Hij schrijft over "Het Hoogwaardig Heer, Prelaat C. Waterschoot", kennelijk de president van het St. Jozefscollege van Turnhout, die spelers en gasten uitnodigt voor het avondmaal. En fijn dat de Turnhouters in hun dankwoord aan organisatoren en spelers geen melding meer maakten van de dreunende nederlaag, een harde linkse, een tiende heupzwaai. En dan krijgen de deerlijke Rolducse verliezers toch nog een eresaluut van de kroniek, omdat ze sportief zijn gebleven en hun ontmoediging niet getoond hebben. Er was zeker sprake van overmoed, de klassieke hybris, omdat Rolduc in Limburg al zoveel successen had geboekt. Successen in Limburg zeggen niks over de grens en zeker over de Belgische. Zo speelden de Turnhouters in 1958 een wedstrijd, zoals die jaren later, op woensdag 7 december in het Olympisch stadion in Amsterdam nog eens dunnetjes werd overgedaan. Ajax (met Cruyff!) won toen in dichte mist in het Europacup I- toernooi met 5 - 1 van het oppermachtig geachte Liverpool tot diepe verbijstering van heel Engeland. De return werd 2-2, hoewel de Liverpooltrainer na de mistmatch had gezegd dat zijn team in Liverpool met 7-0 zou gaan winnen. Zo gaat het nu altijd na een verloren wedstrijd: de thuisblijvers hebben altijd gelijk. Zij zaten er warmpjes bij, kijkend naar de pas uitgekomen spannende Frans-Italiaanse film "Porte des Lilas" over een moordenaar op de vlucht, die zich verbergt in het huis van twee aan lagerwal geraakte en werkloze vrienden. De thuisblijvers krijgen ook nog twee lessen vrij, omdat Jean Waterval uit Eijsden, van 1936 tot 1958 onderprefect en prefect van Klein-Rolduc in augustus al benoemd is tot pastoor in Reymerstok. In 1965 verhuist hij als pastoor naar St. Geertruid om op 1 maart 1975 met emeritaat te gaan na 40 priesterjaren. Op woensdag 30 november 1994 komt em.-Pastoor Waterval te overlijden te Eijsden, 84 jaar oud.

Filosofenfeest

Filmpjes kijken, voetballen en verliezen, toneel, concerten en om de haverklap congé: wat blijft er nog over van het serieus onderwijs op Rolduc? En dan is er nog het jaarlijkse patroonsfeest van het filosoficum op 25 november, in 1958 een dinsdag, St. Kathrien. De kroniek beschrijft hoe van de sfeer van plagerij en onderlinge spot tussen 'cour' en 'kuuzjerie' d.w.z. het kleinseminarie en het filosoficum in 1958 nauwelijks iets te bespeuren valt. Weliswaar brengen de

filosofen elke 25 november een spannend toneelstuk op de planken, maar ze maken de titel ervan zo vroeg bekend, dat de zoektocht van 'de cour' naar die titel totaal in het water valt. Er is ook geen geknor op de slaapzalen gehoord, dit om de surveillerende filosofen te irriteren, maar die surveillance is al enige tijd overgenomen door zes gym. Maar de filosofie die vooral feest viert op 25 november in hun eigen potdichte casino, komen er toch niet helemaal zonder kleerscheuren vanaf. Op initiatief van de hoogste gymnasiumklas houdt zes-gymmer Ger van Caldenborgh uit Heer bij Maastricht (alweer wordt een eigennaam verhaspeld: Caldenborg!) een indrukwekkende spotrede op de filosofen tijdens het diner, volgepakt met filosofische citaten en humor naar de beste Rolducse traditie. De heren filosofen zijn totaal verrast, maar hun president H. Bogers improviseert een keurig antwoord. De kroniek vindt Sint Kathrien veel te tam geworden na tientallen jaren van spanning en ophef en onderlinge plagerij. Leo Wijnen vreest dat er binnen enkele jaren enkel een plechtige hoogmis zal zijn, helemaal verzorgd door de filosofen als celebrant, assistent, acoliet, misdienaar en koorzanger met als intentie meer priesterstudenten in Limburg en in de late namiddag een spannend toneelstuk door de filosofen. In 1958 bleef het spannende toneelstuk echt overeind, al had dan niemand voortijdig de titel kunnen achterhalen. Het werd "Arsenicum en oude kant" van de Amerikaanse toneelschrijver Joseph Kesselring (1902-1967), geschreven in 1939 en in 1944 verfilmd. Het werd een geweldig succes, al moesten twee vrouwenrollen nog in travestie gespeeld worden. Bij ontstentenis van een aparte voorstellingenrubriek in het Jaarboek was de kroniekschrijver zeer lovend over de voorstelling. En als tegenprestatie zong Rolducs zangkoor, begeleid door de harmonie o.l.v. maestro Gerards, en zelf gedirigeerd door Zjuulke Schrijen de triomfmars uit de tweede akte van Verdi's opera Aïda voor het eerst in de historie van Rolduc. Een langdurig en stormachtig applaus was de reactie van de propvolle aula. Nota bene: enkele jaren later heb ik zelf als sopraan deze fameuze triomfmars meegezongen in het koor bij gelegenheid van weer een andere toneeluitvoering: een ervaring om nooit te vergeten, je hele leven niet: nu na 62 jaar kan ik nog hele passages zingen en dat doe ik ook geregeld op mijn badkamer!!

IJzige kou

Op vrijdag 5 december, daags voor de kerkelijke feestdag van de Goedheiligman en zijn toen nog pikzwarte pieterbazen, maar ook aan het begin van de voorbereiding voor de

Kerstproefwerken, nou composities dan, mag iedereen, zoals eerder aangekondigd drie dagen naar huis voor een ingelast en buitengewoon halftrimester. De 'kadootjes' en surprises mogen eindelijk eens thuis worden uitgepakt in de familiekring. En niet vlug-vlug-vlug en soms met tranen in de ogen op een ijskoud dortoir. Op maandag 8 december, op de dag van traditionele en in hoge ere gehouden hoogfeest van Maria Onbevleete Ontvangenis, anders altijd omgeven met bezinningsdagen en retraitses, dendert de hele jongenstroep weer terug, al om acht uur 's ochtends in ijzige kou. Maar niet door de grote poort per auto, maar aan het eind van de oprijlaan meteen naar links, heuvelaf en via de bosquetpoort naar de grote cour. Alleen bussen mogen het voorplein op. Men heeft geleerd van eerdere chaotische taferelen bij massale, gemotoriseerde terugkomst na een vakantie. Tot twee dagen voor Kerst op dinsdag 23 december lezen we niks over toneel, zingen, uitstapjes, films en voetballen. Niets van dat alles, hoe leuk het ook is: er wordt enkel geblokt voor de Kerstcomposities en verder niks. Daarbij raast er nog een zeer beperkt en niet ernstig griepgolfje door de gangen en slaapzalen, waardoor verscheidene jongens in bed bleven en geen proefwerken konden maken. Misschien zijn ze wel hondsberoerd naar huis gegaan op die dinsdag of al eerder... dit jaar geen kerstnacht mis bij de zusters, sorry Klein Zusters, althans geen vermelding daarvan.

Sneeuw

Op dinsdag 13 januari is het nieuwe jaar 1959 alweer bijna twee weken oud en begint het tweede langere deel van het schooljaar met de terugkeer van de dik 400 jongens. Zij moeten zich wel, vooral in het noorden van Limburg door een enorm pak sneeuw heen worstelen. De ophaalbussen, die de leerlingen van gehucht tot gehucht, van dorp tot dorp en van stad tot stad aan huis ophalen, komen er niet doorheen en blijven in de remise of garage. Een dag voor de vertrekdatum laat Rolduc een radiobericht verspreid of neemt telefonisch contact op met de waarschuwing dat iedereen op eigen gelegenheid naar Rolduc moet zien te komen. Voor de meesten wordt dat de trein, die nog net tot Heerlen kan komen en vandaar gaat het verder per bus tot op de berg bij Rolduc aan de oostelijke rand van Kerkrade, waarna iedereen met zijn koffers en andere bagage te voet verder moet door de sneeuw. Enkele bofkonten met rijke ouders worden met stapvoets rijdende "particuliere voertuigen" gebracht. Dat kunnen ook taxi's zijn geweest natuurlijk, maar dat is nog deftiger en duurder ook. Leerlingen treffen Rolduc aan, zoals het ook in het oude jaar was. Er zijn toch twee veranderingen. In de korte verbindingsgang van de oostelijke

kruisgang naar de grote cour is een stevige glazen tochtdeur aangebracht. En dan nog iets of eigenlijk iemand: het hoofd van de VeeKaa, sorry de V.K., dat zijn de Voorbereidende Klassen, A. van der Heyden, is met pensioen gegaan na een loopbaan van maar liefst 35 jaar sinds 1923. Hij krijgt mooie lovende woorden in de kroniek mee over zijn kunde en inzet als docent. J. Scheepers volgt hem op als hoofd van de V.K. en H. Scheepers is de nieuwe leerkracht.

Europadag

Zondag 25 januari is uitgeroepen tot Europadag op Rolduc. Er is een propvolle dag opgetuigd voor de hoogste klassen van middelbare scholen uit Monschau, Sint Truiden met een Vlaamse en een Waalse afdeling, en het eigen filosoficum. In een drietalige opzet gaat het over de geschiedenis van het streven naar een verenigd Europa sinds 1900. De Rolduciens zijn natuurlijk al enige dagen bezig met het thema via documentaires over de historie van het Europese streven sinds 1900. Het 'feest' begint met een kleine vlaggenparade van Europese landen begeleid door de volksliederen, gespeeld door de harmonie. Er is ook een tekenwedstrijd, uitgeschreven door de Kerkraadse Kunstkring. "Hat Europa noch eine Chance?" is de titel van de centrale toespraak door Dr. Ulrich uit Aken, Oberstudiendirektor und Schulbeauftragter der Europa Union Deutschland (zo kannie wel weer Herr Doktor!). Het antwoord in de aula is natuurlijk: een luid en duidelijk Sicher! En dan is het tijd voor een gezamenlijk diner, waarbij de heren leraren en de damesstudenten aan een aparte tafel mogen plaatsnemen en het leerlingenvolk verspreid wordt tussen het plebs, niet? Hier toont Rolduc weer zijn ware aard van klein-seminarie: vrouwenangst of misschien is het alleen nerveuze ongemakkelijkheid of ook een vorm van bleuheid. Immers, hoe langer geleden Rolduc zijn status als open, landelijke kostschool met een forse uitstraling kwijt is geraakt door de ombouw tot provinciaal klein-seminarie in een verborgen uithoek van het land op bevel van Monseigneur Giel Lemmens, hoe vaker deze groots opgezette 'dagen' op het programma komen naast heel veel toneelstukken van niveau en hoogstaande films bij de vleet en laatstelijk nog de ontdekking van de opera in eigen huis, nota bene. En dat alles tussen het gewone, maar pittige onderwijsprogramma door. Na het 'eten' mogen de zesgymmers met hun buitenlandse gasten een uurtje uitbuikend wandelen om iedereen de mooie plekjes van het historische complex te laten zien. Zouden de "damesstudenten" ook zijn meegelopen? En dan is er natuurlijk het onvermijdelijke Forum met een klein gezelschap van deskundigen die toch samen een twaalftal kolomregels nodig hebben om al hun functies en

kwalificaties kwijt te kunnen. Tenslotte de soirée d'adieux door een eigen band "The Songkillers" met 'luchtige wijsjes' en voordrachten en schetsjes en hartverscheurende Vlaamse liederen uit Sint Truiden.

Brandje

Dinsdag 27 januari is twee uurtjes oud, midden in de nacht. Op dat moment blijkt dat de portier van Rolduc ook een soort nachtwaker is of dat hij een heel goede neus heeft en een arends-blik. Want hoe is het mogelijk, dat hij op dat tijdstip een brandje ontdekt in het casino van de filosofen? En erin slaagt dat op tijd te blussen, voordat het hele casino uitbrandt inclusief een groot deel van de vleugel van de "wijsgeren." Welnu het brandje werd tijdig ontdekt in een "snode prullenbak" in een hoek van de ruimte. Er kan geen twijfel over bestaan, dat de een of andere "wijsgeer" zijn half uitgedrukte sigarettenpeuk, zijn sigaarstoemel tussen de prullen heeft gesmeten. Misschien zelfs een hele volle asbak in de prullenbak heeft uitgeklopt of zijn pijp. Want het casino staat al zolang het bestaat bekend als het grootste rookhol van Rolduc. En het is niet de eerste keer, bij lange niet, dat op die manier het casino bijna in de fik vliegt. De "wijsgeren" van 1959 en ver daarvoor zijn op het stuk van roken helemaal geen liefhebbers van de wijsheid. Het zijn gewoon domme varkens. Echte "kuuzje" zoals hun scheldnaam luidt op de cour van het gymnasium, sorry kleinseminarie. Nog afgezien van de slechte invloed van roken op de gezondheid. En hoe is het mogelijk dat dit soort aperte misstanden, ook zelfs na het zoveelste incident getolereerd worden? Onbegrijpelijk!! En niet de prullenbak is "snoed", kroniekschrijver, maar die idioot die zo onvoorzichtig is met vuur, die is pas snoed. Rolduc ontsnapt weer aan een ramp.

Monseigneur

Zaterdag 31 januari is even historisch als die prullenbakdag en naar mijn mening niet echt bijna rampzalig, maar wel echt teleurstellend voor Rolduc. Op die zaterdagochtend om twintig voor twaalf, bijna aan het einde van de lessen die toen nog op zaterdag gegeven werden, luidt de bel in de herengang bij de centrale trap. Lang, hard en dringend. Iedereen in huis is verrast en onzeker, vraagt zich af wat er aan de hand is. Dan begint iedereen richting bordes aan de grote cour te rennen, want als iets belangrijks aan de hand is, kun je het daar horen. Op de cour rond het bordes wordt al hard geklapt door iedereen. Daar staat president Moors al tussen zijn twee oudste leraren in: dr. Pop, biologie en Frans "Pap" Stroux, klassieke talen, vooral Grieks, terwijl de Prefect van Klein-Rolduc, Frans Penders zich weer zo heeft opgesteld schuin achter het drietal, dat hij in beeld komt bij de fotograaf op een historisch moment. Het staat er niet met zoveel woorden, in de tekst van de kroniek, maar ik moet aannemen dat

president Moors op dat moment het verzamelde Rolduc meedeelt dat hij op maandag 26 januari door paus Johannes XXIII benoemd is tot bisschop van Roermond als opvolger van Antoon Hansen, die op 26 juni 1958 kwam te overlijden na een episcopaat van nauwelijks 8 maanden. Moors vraagt verzameld Rolduc om te bidden voor hem als bisschop. Dan draait de nieuwe monseigneur zich om en vertrekt. De meeste mensen zijn verbijsterd: zo'n aardige, sympathieke man na al die jaren van 'De Bölles' die soms niks deed dan snauwen en grauwen. Zo schrijf ik het kort op, maar kroniekschrijver Leo Wijnen is veel diplomatieker, Byzantijnser. "De meesten weten niet hoe erop te reageren; voluit blij met de benoeming zijn we niet: in de korte tijd dat monseigneur op Rolduc was, hebben we veel sympathie en achting voor hem gekregen; niettemin wensen wij hem geluk en zegen in zijn nieuwe taak." Niet voluit blij, dat is het understatement van het nieuwe jaar. Maar zoals bij elk verlies, niet door overlijden maar deze keer door overplaatsing, gaat het leven gewoon door. Hoe hard deze klap is aangekomen valt te lezen in een aantal persoonlijke teksten van leerlingen en oud-collega's van Moors. De school gaat verder dicht op die zaterdag en dan beginnen allerlei bekende mensen en vrienden en bekenden uit Limburg samen te stromen bij de trap in de abtenvleugel op weg naar de presidentskamer om hun gelukwensen aan te bieden. In hun kielzog ook vele persfotografen en journalisten. Voor gouverneur Houben van Limburg wordt plaats gemaakt. Als wereldlijke tegenhanger van de nieuwe bisschop wordt hem niets in de weg gelegd, maar velen moeten wachten. De gouverneur mag ook weer een vrije dag geven.

Geliefd

De kroniek geeft de nieuwe bisschop en oud-president nog een mooi citaat mee uit het katholieke dagblad De Tijd: "Moors is een bescheiden, tactvol, beminnelijk, sportief en arbeidzaam man." Het jaarboek 1959 opent met drie stukken van leerlingen over het vertrek van Moors en hoe geliefd hij was bij iedereen na slechts anderhalf jaar president te zijn geweest. De prefect van Groot Rolduc is de directe plaatsvervanger van de zo schielijk vertrokken president. Een declamatie, inderhaast geregeld, moet de opgekomen gevoelens bij het vertrek van een geliefd leider neutraliseren en voor afleiding zorgen. Jo van de Ven, een bekend Limburgs acteur en voordrager komt een avond lang, mooie, leuke en ook indrukwekkende teksten voordragen. Zoals ik al schreef: het leven gaat door en op zondag 1 februari is dat bij uitstek het geval. De intercollegiale pingpong brandt los op Rolduc en de thuisspelers spelen als bezetenen voor de hoogste ereplaatsen,

maar Rolduc moet zowel individueel als in teamverband het hoofd buigen. Roermond en Weert meppen zich naar de eerste plaatsen, zij het met een kleiner verschil dan in voorafgaande jaren.

Tonpraoters op Lichtmis

En nog op diezelfde zondagavond van de eerste februaridag krijgt heel Rolduc een zeer spannend toneelstuk te zien: "The witness for the prosecution", een door Agatha Christie geschreven toneelstuk aan de hand van een eerder van haar verschenen detective en voor het eerst opgevoerd in 1953. Met een zeer verrassend plot, zo verrassend dat de kroniekschrijver de opvoering van The Witness aanduidt als het gebruikelijke Maria Lichtmis-toneel, maar totaal vergeet wie dat stuk speelde, maar wel een gelukkig slechte poging doet de plot te onthullen. En op Maria Lichtmis zelf, maandagavond 2 februari knalt er in de aula een grote carnavalszitting los van de Kirchräotsjer Karnavalsverein: geen prins, geen raad van elf maar een mooie mix van tonpraoters/buuttereendners, straatzangers en troubadours en een eigen band van Rolduc die de nodige schlagers heeft ingestudeerd. En het feest gaat door: op vrijdag 6 februari, dat is de vrijdag voor Carnaval, begint een korte vakantie die, de door de gouverneur gegeven vrije dag meegerekend tot Aswoensdag, 13.00 uur duurt en zo de vrolijke dagen voor de grote vasten omvat. Alweer het probleem van jongelui, die zich toch in het feestelijk gewoel willen storten, opgelost: laat ze maar gaan! De kroniekschrijver noemt het een periode van rust. Ja, ja, ga maar eens kijken in de Limburgse dorpen en steden hoe rustig het daar is met de 'Vastelaovend'. Maar er is wel een grote zorg. Door alle gebeurlijkheden rond Mgr. Moors en de begriepelijke reacties daarop is er van echt lesgeven in het tweede trimester nauwelijks iets terecht gekomen. De kroniek telt nauwelijks achttien echte lesdagen en nog niet eens aaneengesloten. Leraren klagen en serieuze leerlingen ook: wacht maar, roepen ze, na halftrimester!!

Donderdag 12 februari vertrekt Petrus Moors, oud-president en bisschop definitief van Rolduc. De deken en de burgemeester van Kerkrade begeleiden hem tot aan de gemeentegrens en dan gaat het alleen verder in de enorme bisschopswagen. Het persoonlijke autootje van de bisschop, een kleine Renault (Dauphine?) rijdt achter die bak aan. En de ellende houdt aan deze winter.

Allergie

Als de lessen van donderdag 26 februari erop zitten en iedereen door de kruisgang naar de studiezalen holt, om de boeken en paperassen op te bergen achter de klep in zijn bank, verspreidt zich onder de jongens een verbijsterend bericht. Piet Ament uit Stramproy (13), 1 gym A, is vrij plotseling gestorven, eerder op de dag, in zijn chambrette. Woensdag had hij nog alle lessen gevolgd. Waarschijnlijk door een griepje voelde hij zich niet lekker en is hij met koorts heel vroeg in bed gekropen. De koorts bleef stijgen, de dag erna, en daarom kreeg hij een penicillinespuit. Vanwege een nog niet ontdekte allergie tegen antibiotica, reageerde de jongen verkeerd en kwam een hevige benauwdheid over hem. Wiskundeleraar Salemans en prefect van Klein-Rolduc Frans Penders dienden hem nog het Heilig Oliesel toe en midden op de nieuwe dag overleed hij plotseling. Piet Ament wordt opgebaard in de grote bibliotheek, waar heel veel jongens hem komen bezoeken en voor hem bidden. Iedereen was al enigszins verslagen door het plotse vertrek van de nieuwe president en krijgt nu een nieuwe bittere domper, zeker de ziekenzuster en de huisarts.

Lente na de mist

Gelukkig gaat op zondag 1 maart aan het begin van een prachtige open lentedag op en rond Rolduc de zon weer op. Pas nu, nu het helemaal voorbij is, meldt chroniqueur Leo Wijnen, dat Rolduc en omgeving veertien dagen lang in een potdichte mist heeft gezeten, die pas op 1 maart optrok en verdween. En gelijk is er weer van alles gaande rond de oude abdij: voetbal natuurlijk op eigen terrein of op de fiets en zelfs te voet naar Kaalheide voor de wedstrijd Rapid-DOS Utrecht. Rapid won nog wel met 2-0, al zul je dat niet lezen in de kroniek. Tennis. En voor de binnenstilzitters is weer een missionaris gevraagd over zijn werk in Brazilië te komen vertellen, terwijl ook de KVP zijn kans schoon ziet voor een forum voor mensen uit de partijorganisatie. Er zijn ook akademies 's avonds, waarin leerlingen lezingen of causerieën brengen. Voor de filosofen komt dominee Moens uit Heerlen een lezing geven over "Levensstijl van katholieken en protestanten". Zes gym krijgt verlof om in de avondrecreatie nog te gaan wandelen, maar Sjef van Wersch uit Eijs is degene die op de zonnige zondag figuurlijk de vogel afschiet. Hij trok naar Chevremont met zijn klarinet om deel te nemen aan een solistenconcours en speelde daar in de eerste afdeling zo hemels, dat hij met het hoogste aantal punten de eerste prijs won. En dat in zijn laatste jaar op Rolduc.

Op maandag 2 maart vertrekt de overleden Piet Ament uit Rolduc naar huis in Stramproy. In alle vroegte, direct na het opstaan om kwart voor zeven, dragen klasgenoten zijn kist tussen rijen van leerlingen in de kruisgangen door naar buiten, terwijl de harmonie 'Adieu Rolduc, séjour de mon enfance' speelt.

"Menigeen is geroerd", staat er eenvoudig in de kroniek, maar het moet voor velen, zeker voor degenen die hem kenden, een onvergetelijke ervaring zijn geweest die heel het leven bij hen blijft. Enkele leraren en Piets klas- en clubgenoten gaan mee naar Stramproy om de begrafenis bij te wonen. Op 11 maart is er op Rolduc een plechtige rouwdienst in het bijzijn van zijn ouders en verdere familie.

Geen travestie

Nog geen week later is het alweer groot feest: Halfvasten op zondag 8 maart. Voor het Halfvastentoneel is gekozen het toneelstuk *Genesisius*, een martelaarsdrama uit de Romeinse keizertijd, geschreven door de Franse toneelschrijver Henri Gheon en al eerder op Rolduc uitgevoerd door leerlingen van het Bernardinuscollege uit Heerlen. Vandaar die keuze wellicht: wij doen het natuurlijk beter. De uitvoering was een groot succes maar de bespreking van het spel en de recensie is onoverzichtelijk en warrig in de kroniek gepropt, omdat het algemene toneeloverzicht over het hele jaar uit het jaarboek was geschrapt. Geen goed idee, 'Heeren' redacteurs. Maar wel een primeur: voor het eerst worden de vrouwenrollen in een groot toneelstuk niet door verklede mannen gespeeld in travestie, maar door echte jonge vrouwen: Marjan, Jo en Riek uit Kerkrade.

Dinsdag 10 maart: opnieuw gaat Rolduc weer open voor de buitenwereld en wel voor de tweede diocesane priesterdag van het bisdom Roermond. De nieuwe bisschop is nog even voorzitter van de bijeenkomst en opent met een inleiding over het wel en wee van een kleinseminarie in maart 1959. De regulieren, dat zijn de priesters die in kloostergemeenschappen als monnik leefden of leven, maar ook kapelaan of pastoor van een parochie 'in de wereld' zijn, mogen ook van de partij zijn en daarom is het aantal jonge priesters die deelnemen, toegenomen. In totaal 150 gewijden bij elkaar. En zij worden in de aula vergast op een tweede opvoering van het Halfvastentoneel *Genesisius*. Tenminste voor zover ze niet terug naar hun parochie moeten na het gezellige diner, aldus de kroniek. Twee dagen later speelt het Stadtheater Aachen het toneelstuk *Wilhelm Tell* van Friedrich von Schiller in de Rolducse aula voor de hoogste klassen van de Kerkraadse middelbare scholen op invitatie van de KKK, dat is de

Kulturele Kring Kerkrade. Het stuk valt tegen: alle scènes statisch en verstard in strakke militaire tucht.

Bisschopswijding

Een hele week stilte op Rolduc als voorbereiding op de bisschopswijding van oud-president P. Moors in de Roermondse kathedraal, uitgezonden via de KRO. Verspreid over de verschillende ruimtes zijn op Rolduc zes tv-toestellen geplaatst, zodat alle inwonende groepen de hele plechtigheid kunnen volgen. De "voornaamsten des huizes" en de courraad zijn door de nieuwe bisschop toegelaten tot de kathedraal en zullen als gasten ontvangen worden in Roermond. Veel leraren, die kennelijk niet zo voornaam zijn, trekken in de middag naar Roermond voor de bisschoppelijke receptie. En wie helemaal niet voornaam zijn, zoals de jongens, krijgen als kadoetje een prachtige film te zien; "De ondergang van de Titanic", hopelijk niet bedoeld als vooruitblik of voorspelling.

Velen, misschien zelfs allen, van de leerlingenpopulatie van Rolduc in 1959 zullen hem niet kennen: de 88-jarige Felix Lemmens, nog gewijd in de negentiende eeuw, in 1899, en in 1926 uit Rolduc vertrokken na 27 jaar onderprefect van Klein-Rolduc en wiskundeleraar te zijn geweest. Als geboortige Sittardenaar gauw naar het Kleesj om dat in 1935 met emeritaat te gaan en in zijn Zitterd te blijven wonen. En nu 88 jaar en dus 60 jaar gewijd op zaterdag 18 maart. Een diamanten priester, die van de bisschop tijdens zijn receptie, ongetwijfeld ergens in Sittard het recht krijgt om de deftige bef te dragen. Het is nog geen paars, maar wat niet is kan nog komen. Chronicus Leo Wijnen heeft hem ook niet op Rolduc gekend, want hij kwam pas in 1935 voor zijn twee filosofie-jaren op Rolduc aan. Erg veel aandacht voor een oud-gediende, maar geen enkele aandacht voor het hoogfeest van Pasen op zondag 29 maart. Ook geen vermelding van de befaamde Passie van Bernhard Pothast op Palmzondag 22 maart. In plaats daarvan: "De goede week verloopt eentonig. Maar er is een lichtpunt: het zal zo vakantie zijn." En daarmee is de mooiste liturgie van het kerkelijk jaar geschrapt uit de kroniek. Deze kroniekschrijver moet een ernstige inzinking hebben gehad! Hij ziet alleen de composities op zichzelf en de jongens afkomen, want geen tijd meer voor grappen en feesten. Ook niet voor het Paasfeest? Gelukwensen voor Felix Lemmens zijn er wel, natuurlijk. Midden in de Paasvakantie die op goede vrijdag 27 maart begon, staat op zaterdag 4 april, een week en een dag later, in de krant dat de nieuwe bisschop de directeur van het Bisschoppelijk College Roermond en leraar Duits Hendrik Jochems (50) tot nieuwe president van Rolduc heeft benoemd. Er

zijn maar weinig leraren die hun paasvakantie op Rolduc doorbrengen, maar zij snellen toe om hem op die zaterdagmiddag al te feliciteren. Het nieuwe trimester begint op maandag 13 april, naar mijn schatting 14 dagen na Goede Vrijdag, en dan hebben de overigen de gelegenheid om zich met gelukwensen te melden in de abtenvleugel "in een zeer amicale sfeer". Maar er gebeurt meer in de vakantie en geen leuke dingen. Op dinsdag 7 april om acht uur in de ochtend wordt portier Bart Somers (47) dood gevonden in zijn portiersloge. Bedoeld is waarschijnlijk zijn verblijfskamer op Rolduc niet ver van zijn werkplek achter de voordeur. Of de ruimte met de portiersbali zelf. Somers was pas acht jaar in dienst van Rolduc, eerst als helper van de alom bekende Sjang. Hij was pas een jaar zelfstandig portier, nadat Sjang met emeritaat was gegaan. De dokter had bij Bart al een hartkwaal vastgesteld en hem aangeraden het vooral rustig aan te doen. Zijn overlijden is toch nog zeer onverwacht. Vrijdagmorgen 10 april wordt Bart Somers op het kleine kerkhof van Rolduc begraven. Veel leerlingen komen afscheid van hem nemen. En dan is er tijdens de paasvakantie nog een verkeersongeluk, dat gelukkig goed afloopt. Mathieu Steinbusch, lid van de tuinclub, later 'de serre'genoemd, had het op zich genomen tijdens de vakantie vanuit Eys de bloembedden van de club te verzorgen en een paar stukjes gras te maaien. Hij rijdt op woensdag 8 april terug op weg naar huis met zijn fiets tegen een auto, verblind door wind en regen. Hij wordt opgenomen in het ziekenhuis van Heerlen met "inwendige verwondingen, maar na een paar dagen worden de berichten uit de verpleegzaal beter. In de laatste dagen van de Paasvakantie komt er bericht uit Rome. Een bericht als een klaroenstoot in knetterend potjeslatijn. Jos Buck is in Rome toegelaten tot de verdediging van zijn proefschrift in de theologie. Veel wijzer wordt Buck daar niet van: in "Het vierde Rolduc" zijn alle doctors- en doctorandustitels van de H.H. geestelijken/leraren geschrapt in de lerarenlijst. Bij de lekenleraren zijn ze stuk voor stuk keurig vermeld. Intussen is Martin Engels de nieuwe portier van Rolduc geworden. Snelschaken, pingpongen, pijproken. Direct na de vakantie breekt de competitie weer los in de meest uiteenlopende takken van sport. Kampioen pijproken werd Jan Jenniskens uit Horst met 25 minuten en 24 seconden. En dan is er weer dat grapje over De Pief (Scheikundeleraar Lemmens): dat Jan gaat wedstrijdroken tegen een "gerenommeerde smoorder" als Mhr Lemmens. Ha ha, maar niet heus! Zondag 19 april is weer een super plechtige dag. De nieuwe bisschop en oud-president mgr. P. Moors bezoekt samen met de nieuwe president H. Jochems Rolduc voor een plechtig soort afwisseling van de wacht over de kraamkamer van de nieuwe clerus van het bisdom.

Het begint met een pontificale Hoogmis en daarna is er een feestelijke zitting in de grote aula met zangkoor en harmonie en over en weer mooie woorden. Een donderend applaus, waarmee iedereen zijn medewerking met de nieuwe president bekrachtigt, besluit het ceremonieel en dan is er een receptie met een lange rij. Gesmikkeld moet er ook worden en daar hebben 's avonds de zusters voor gezorgd. "Ietwat rijkelijker", schrijft de kronikeur. Dan normaal zal hij wel bedoeld hebben. En dan komt er een vreemde zin: "Het verwijt vertoornd van de hand wijzend, als zou hij des bisschops aanwezigheid niet hoog aanslaan, wil de kroniekschrijver als novum vermelden dat de heren lekenleraren met hun dames aanzaten." Wat heeft zich hier afgespeeld, dat Leo Wijnen zo in de verdediging schiet? Als je de zin snel leest, denk je waarachtig dat de heren lekenleraren aan hun dames hebben gezeten tijdens het feestdiner, maar dat slaat natuurlijk nergens op. Er moet binnen de redactie van het jaarboek kritiek zijn geweest op zijn tekst, bv dat hij niet lang genoeg schrijft over monseigneur of zo. Hoe dan ook: fotografisch is deze ontvangst in ieder geval ondergewaardeerd. Er is een foto van een groep mannen in kazuifels en dure rochetten als een soort wie-is-wie-plaatje zonder onderschrift. En daaronder herken ik op een soortgelijk kiekje president Jochems, provisor Houben die samen met een derde geestelijke staan te praten met een ouder echtpaar. Ook hier geldt weer voor een deel: wie is wie?

Declameren

Rolduc heeft een zeer goede naam in het Zuidlimburgse onderwijsland als het om declameren gaat. Dat impliceert het van buiten leren van veel literaire of humoristische teksten en dat klinkt eigenlijk heel middeleeuws: een perkamenten boek van een hele klas, waaruit de leraar stukken voorleest die de leerlingen dan moeten nazeggen en eventueel opschrijven met een ganzenpennetje of een aangepunte rietstengel op een eigen stukje perkament of met een stift op een leitje als het om oefeningen gaat die gewist kunnen worden. Niets van dat alles aan het einde van de moderne vijftiger jaren. Twintig leerlingen van Rolduc in de leeftijd van 12 tot 17 jaar gaan per fiets of in een busje in het weekend van 25 en 26 april naar Terwinselen om deel te nemen aan de jaarlijkse declamatiewedstrijden voor de scholen van Heerlen en Kerkrade: drie eerste prijzen met meer dan 70 punten, een tweede prijs, twee vierde prijzen en een zesde prijs, allen met meer dan 70 punten en als extra nog een mooi boek voor een dialectvoordracht. En al die leraren maar glimmen van trots, natuurlijk.

Byzantijs

Zondag 26 april is ook de dag van het feest van de missievereniging rond haar 40-jarig bestaan. Het grootste deel van de tekst over dit feest gaat niet over de historie van deze vereniging, maar over de vocale bijdrage aan het feest van een Byzantijs koor uit Utrecht onder leiding van een Oekraïense vluchteling, Miroslaw Antonowytsj. Het koor zong niet alleen alle gezangen van een plechtige H. Mis volgens de Byzantijnse ritus, maar gaf 's middags ook een concert met geestelijke en profane liederen uit Oost-Europa, het toen nog volledig Russische Oost-Europa, want de Hongaarse opstand mislukte weliswaar in 1956, maar de muur in Berlijn moest ook nog vallen in 1989. Na het missiefeest komt het Oranjefeest: Koninginnedag begint eigenlijk al twee dagen voor 30 april met een volksconcert van Rolducs Harmonie op een kiosk op de markt van Kerkrade. De harmonie doet het heel goed en maakt zoveel indruk dat sommigen in het publiek al denken dat de muzikanten van Rolduc maar eens moet meedoen aan het Wereldmuziekconcours. "Die stelling is academisch", schrijft L. Wijnen op. Dat is een deftige uitdrukking voor: 'dat is onmogelijk' of 'die vlieger gaat niet op'. Hij zegt niet waarom, maar ze hebben toch mooi gespeeld en krijgen een dikke pluim en daar moeten ze het mee doen. 30 april is Koninginnedag: midden op de cour hijst 'Pap' Stroux de nationale vlag en roept "Lang leve onze Koningin". Drie hoeraatjes die als 'hou' klonken volgens de Kroniek en zo begon het feest. Eerst naar Bleijerheide voor de Oranjevoetbalfinale voor 14- tot 16-jarigen, die Rolduc dik won en dus de wisselbeker in ontvangst mocht nemen **op** het stadhuis uit handen van de burgemeester. 's Middags deed Rolduc mee met de optocht der verenigingen. Rolducs harmonie opende de stoet, gevolgd door leden van de turnclub met allerlei vlaggen. Achter de vlaggen volgt een "Karel de Grote". Dat is een geheel nieuwe verschijning bij de presentatie van Rolduc naar buiten. De summiere beschrijving van Leo Wijnen volgens moet het om een in menselijk model gesneden stuk boomstam gaan, voorstellende Keizer Karel uit de achtste en negende eeuw na Christus, compleet met baard en ook beschilderd in allerlei kleuren naar een idee van tekenleraar Jos Stassen. Het houten beeld moet nogal een gevaarte zijn geweest, want hij werd waarschijnlijk op een stevige kar door de straten gerold "met een neiging tot vermorzelen". En waarom een Karel der Grote in een optocht ter gelegenheid van Koninginnedag? Welnu, in het in 1902 verschenen 'praalboek' "Rolduc in Woord en Beeld", bedoeld als een alles omvattend geschiedenisboek van Rolduc vanaf het jaar 1104, wordt een vrij geloofwaardige stamboom

van de toenmalige koningin Wilhelmina gepresenteerd op de bladzijden 74 en 75 (niet genummerd), die moet aantonen dat het Nederlandse koningshuis rechtstreeks afstamt van Keizer Karel de Grote, nota bene via de graven en hertogen van Limburg uit de twaalfde eeuw. De in 1959 jarige koningin Juliana staat nog niet in dat boek, natuurlijk, maar de boodschap is duidelijk met deze boomstam-keizer: ook Juliana stamt rechtstreeks van Keizer Karel af. Het hele afstammingsverhaal was een idee van de initiator van het boek en directeur van Rolduc van 1893 tot 1909 Mgr. dr. Reinier Corten, geboortig van Geverik bij Beek. Veel eerder in deze beschouwingen rond de Rolducker Kronieken is dit onderwerp in detail aan de orde gekomen. Het is jammer, dat nergens in deze kroniek een foto is terecht gekomen van deze boomstam.

Intercollegiale

Dinsdag 5 mei is natuurlijk Bevrijdingsdag, maar nog geen nationale feestdag met alle toeters en bellen. Niettemin maken de Limburgse Bisschoppelijke Colleges er toch een prachtige vrije dag en feestdag van. De intercollegiale voetbal is dit jaar op 5 mei in Sittard bij het 'Kleesj'. Daarheen vertrekt al vroeg een bus met het Rolducse elftal en de complete harmonie met instrumenten naar Sittard. Alle anderen beginnen niet lang daarna aan de traditionele bedevaartswandeling naar het Mariakapelletje in Schaesberg. De pelgrims-voor-een-dag hoeven niet bang te zijn dat ze het voetjebal helemaal zullen missen, want 's- middags na de Maria-plechtigheden in Schaesberg worden ze keurig met veel bussen naar het voetbalfeest in Sittard gebracht. Daar vergapen de jongens van Rolduc zich aan de ruimte rond het Kleesj. BC Sittard heeft grond aangekocht inclusief een kasteeltje voor de opvang van de spelers en ruime kelders om een verfrissing te nemen. Nieuwe velden zijn er ook en dan staat heel Rolduc toch jaloers te kijken, denkend aan hun eigen beperkte sportieve voorzieningen en hun ouwe meuk. De kroniekschrijver drukt dat zo uit: "Wat voelen wij ons misdeeld, provisor, bij onze Limburgse broers." Het eindresultaat van de jaarlijkse voetbalbotsing tussen de teams van vier bisschoppelijk colleges: Rolduc, Sittard en Weert hebben allemaal precies evenveel wedstrijdpunten, zodat er op het eerste gezicht drie winnaars zijn. Toen kwamen er oude afspraken boven water uit de jaren dertig, waarin men vond dat er toch steeds een winnaar moest zijn. Het doelsaldo moest de doorslag geven. En dat zette Rolduc op de derde plek, Weert op de tweede en angstgegner Zitterd werd tot winnaar uitgeroepen, terwijl Rolduc nota bene van Sittard gewonnen had. Maar de Rolduciens hadden ook met 5-2 van Weert verloren en dat deed hen de das

om. Geen beker dus dit jaar voor Rolduc. Donderdag 7 mei is Hemelvaartsdag: geen school, want een hoge zondag, waarop vier jongens van Klein Rolduc hun Plechtige Communie doen. Dat is de wat volkse naam van deze plechtigheid, want volgens de strenge regels gaat het om de "Hernieuwing der Doopbeloften. Niet in de grote kerk, maar samen met ouders en vrienden in het 'oratorium', dat is een intieme congregatiekapel, ergens op de tweede of derde verdieping van de zuidvleugel aan de grote cour. Na de viering een feestelijk ontbijt en tenslotte een aubade van de altijd parate harmonie.

Uitstapjesdag

Elf mei is Pinkstermaandag en dan staat er plompverloren: We gaan op Pinkstervakantie. Daar had toch op zijn minst moeten staan: we gaan **WEER** op vakantie en wel de Pinkstervakantie, als er tenminste geen feest of zoiets is. Bij mijn weten is dit de eerste keer dat deze soort vakantie wordt opgevoerd in de kroniek. Hoe dan ook: het zal om het halftrimester van het derde trimester gaan in de vorm van een soort midweek fijn thuis. Zaterdag 23 mei, Sacramentsdag. Alweer een mooi kerkelijk feest dat op Rolduc een heel eigen invulling kent. Grote Processie van Kerkrade? Rolduc gaat niet mee, al zie ik wel een foto van een rustaltaar onder de kerktoren en de schutterskoning met zijn begeleiders op de knieën op een bidstoeltje en misdienaars. Dit is een uitgelezen dag op alle clubs van Rolduc de kans te geven hun jaarlijkse uitstapje met alle leden te maken. En zo geschiedt. Hoewel de meeste clubs ook een excursie mogen plannen op andere dagen om voor hen relevante evenementen te bezoeken, houden veel clubs toch vast aan de Sacramentsdag. Wie nergens bij is gegaan, moet thuisblijven, mag een paar uur gaan zwemmen in buitenbad Ehrenstein in Kerkrade en 's avonds een mierzoet filmpje kijken: "Papa. Maman, La Bonne et moi" (1954). Niet om aan te zien, volgens Wijnen.

Eindexamens

Op donderdag 18 juni begint dan eindelijk waarom het allemaal draait: het mondelinge eindexamen van zes gym. Voor het eerst zijn er evenveel bèta's als alfa's en bevindt zich een oud-leraar van Rolduc onder de gecommiteerden: prof. dr. F. Sassen (RU Leiden), oprichter en oud-redacteur van het Jaarboek en oud-professor aan de filosofie. Eindelijk, maar nauwelijks drie dagen later: het Presidentsfeest op zondag 21 juni, de midzomerdag. Daar gaan we weer: plechtige hoogmis,

het defilé "van de strijdkrachten langs de veldheer en zijn generaals op het bordes". De kroniekschrijver drijft de spot met het ouderwetse defilé en beveelt voor volgend jaar een optocht van werkclubs en werkgroepen aan, een soort gildenoptocht in de stijl van een folkloristisch festijn. De redevoeringen tijdens de feestdis zijn ook weer ouderwets van niveau: veel schampscheuten en humor, zelfs in sappig dialect. En de chroniqueur is vooral opgetogen over een nieuw element op de grote cour: De vrije oefeningen van de jongens op de grote cour na het defilé, allen precies in de maat, keurig dus. Zo'n opvoering zou mij net zo totalitair voorkomen als die eeuwige defilés, maar wie ben ik? Tenslotte het slotconcert van de Bergkapel, het korps van de Kerkraadse Domaniale Mijn op de grote cour. Het bedrijf dat Rolducs fundamenteen al jarenlang ondergraaft...

Volksspelen

Hopla: 's Anderendaags, maandag 22 juni: jour des jeux, spelendag. En niet alleen de klassieke atletiek-nummers, maar ook behendigheidsspelletjes of volksspelen om zoveel mogelijk jongens bij het sportief feest te betrekken. Voor het eerst in de geschiedenis van de kroniek vermeldt de dagschrijver de resultaten en de winnaars van diverse wedstrijden. En als toetje op de taart draafden in de vroege avond de dames en heren van gymnastiekvereniging De Eendracht op om hun mooiste gymnastische oefeningen en ritmische bewegingen te demonstreren. Iedereen raakte vol bewondering over souplesse en gratie en klapte zich de handen felrood. Ja die eerste zomerdagen aan het eind van een pittig studiejaar worden beheerst door het ene sportspektakel na het andere. De kronikeur vindt het allemaal een beetje te veel van het goede en schrijft een korte maar felle tirade op het organiseren van intercollegiales voor heel wat takken van sport. Het 'intercollegialen' noemt hij het. Er zijn intercollegiales voor voetbal, handbal, hockey, volley, biljarten, tennissen, zweefvliegen en pingpongen. En nu staat ook het zwemmen op de agenda. Er komt een wijze raad aan van de Kroniek. Bij sport gaat het om oefening en ontspanning voor elke deelnemer, niet om het aanwakkeren van concurrentie en jaloezie in bijkomstige ontmoetingen. Op de voorlaatste dag van de sportieve feestmaand juni, dinsdag de negenentwintigste is de Rolducse Harmonie eindelijk aan de beurt met haar uitstapje. Het gezelschap gaat naar Roermond - daar wil toch elke kleinseminarist naar toe, als het goed is - waar men allereerst een frisse duik neemt in het zwembad van het Bisschoppelijk College Roermond. In Rolduc-Kerkrade moet je een uur lopen, dwars door de stad om bij Kasteel Erenstein in

een vaak ijskoud buitenbad te duiken. De waterpret is snel voorbij, want 's middags houdt de Harmonie en optocht dwars door de binnenstad van Remunj naar het Grootseminarie om een concert van een uur te geven ter ere van het Presidentsfeest aldaar. De musici worden daarna onthaald op een heerlijke koffiemaaltijd en dan gaan ze weer op mars door de stad richting het Bisschoppelijk Huis - elders heet dat Paleis - aan de Paredisstraat. Oud-president van Rolduc en nu bisschop Mgr. P. Moors staat hen al, zeker met een gevoel van ontroering op te wachten op de trappen naar zijn voordeur en ontvangt alle leden van het gezelschap voor een handdruk en een paar vriendelijke woorden. En dan weer naar het zuiden met de bus. Diezelfde avond komen ook de trekkers terug op Rolduc. Dat zijn de oudere pioniers, die onder leiding van hun moderator Charles Janssen maar liefst twee dagen op stap zijn geweest om ergens in Zuid-Limburg te kamperen. Dat was bedoeld als voorbereiding op een langere kampeertrektocht door Zwitserland, als het echt vakantie is. Bij het controleren van de tentzeilen op waterdichtheid langs de waterkant van de Rolducse vijvers, kwam R.D. Ch. Janssen in het water terecht na een letterlijke misstap. Dat wordt door Wijnen met genoeg vastgelegd in zijn kroniek.

Kleintjes

Op donderdag 1 juli komt het nieuwe jaar Rolduc alweer binnen: een groep zesdeklassers, nu zouden we zeggen achtstegroepers, komt toelatingsexamen doen voor de Voorbereidende Klas. Jammer dat er niet staat uit hoeveel kinderen die groep bestond. En is het verder niet vreemd dat je voor iets voorbereidends een toelatingsexamen moet doen. Dat hoeft toch niet nodig te zijn. In die lange twee jaar van de VK kan iedereen, die het in zich heeft, toch klaargestoomd worden voor het gym, welk niveau hij ook heeft. Toelatingsexamen voor de VK? Ik vind het een beetje dikdoenerij en pesterij!! Ene 'Mhr Slangen' vangt de groep op. De chroniqueur doet wel erg spottend over de nieuwe intake, die later zo belangrijk blijkt te zijn voor het naakte voortbestaan van zo'n eerbiedwaardig instituut als Rolduc. "De kleintjes", noemt hij de nieuwe kandidaat-jongens en van Mhr Slangen zegt hij, dat deze leraar (sinds 1946, daarna onderprefect van Groot Rolduc en vervolgens opgezaald met enkele vage managementfuncties in het bisdom elders) "de capaciteiten blijkt te bezitten om hen (de kleintjes) bezig en zoet te houden. Opzettelijke kleutertaal om iemand te bespotten, zou ik zeggen.

Na de openlijke spot gloort de hoop. De kroniek meldt dat er een project is opgezet om mooie luchtfoto's te maken van de gebouwen en de groene omgeving van Rolduc. Oud-leerling van Rolduc Marcel Smeets uit Maastricht (1933-1937) neemt leraar Jozef Notermans waarschijnlijk in een eenmotorige kist mee de lucht in om Rolduc vanuit de lucht te fotograferen. Sinds de laatste priesterdag is het plan uitgewerkt om een reeks dia's te maken van de gebouwen, de clubs en verenigingen en het schoolleven op Rolduc in zijn verschillende facetten. De luchtfoto's zullen samen met eerdere opnames op de grond worden bij elkaar gebracht in een serie van 46 kleurendia's, samen met een opgenomen tekst, afgewisseld met muziek, en ter beschikking gesteld worden aan de kapelaans, die op lagere scholen godsdienstles geven. Op die manier kunnen zij leerlingen van de hoogste klassen van lagere scholen werven als kandidaat-kleinseminaristen voor Rolduc. Chroniqueur Wijnen is behoorlijk enthousiast over dit project en verwacht er veel van.

Zondag 4 juli is de belangrijkste dag van het schooljaar: de uitslag van de eindexamens is bekend: van de 33 kandidaten zijn er 3 meteen afgewezen (er staat 'gezakt', maar dat vind ik gewoon denigrerend). 13 jongens mochten een herexamen doen, van wie er vier alsnog onvoldoende scoorden. In totaal dus zeven van de 33 leerlingen afgewezen, ongeveer zes procent. Dat leidt tot "enige ontstemming" bij de leraren, hoewel, schrijft de chroniqueur, die uitslag niet ongunstig is te noemen in vergelijking met die van andere scholen. Vijf studenten deden het S(eminarie)examen (geen staatsexamen) en slaagden.

Woedend of razend

Maandag 5 juli 1959. Op deze datum staat er een heel merkwaardig stukje tekst van de hand van kroniekschrijver Leo Wijnen. Een viertal regels, waarachter het een en ander schuilgaat, waar een niet geconcentreerd lezen zo overheen leest. Ik geef hier de tekst, zoals die letterlijk in het jaarboek staat. Wij hebben het woord tekst, of stukje of bijdrage voor een dergelijke vermelding. De Duitse taal kent het woord 'Eintrage' voor een opmerking in een dagboek en dat is eigenlijk wat hier gebeurt: Wijnen brengt iets binnen in zijn verslag van het schooljaar en wel iets waarover hij razend is. Let op: "Chronicus is zó verrast, dat hij de gebeurtenis van deze dag zo ordentelijk "verslagen" vindt op pagina 51 van dit jaarboek, dat hij er maar het zwijgen toe doet."

En wat doe je dan als kroniekbeschouwer, herkauwer van 70 lange jaren van dag-tot-dag-geschiedenis, immer gefocust om wat er tussen de regels staat? Als een scheet naar die pagina 51 toe van het jaarboek 1959. Ha ha, hier worden alle raadsels opgelost en hier blijkt ook, dat Wijnen als chronicus misschien aanvankelijk verrast is geweest, maar later bij het redigeren van zijn kroniek woedend of misschien wel ingehouden razend. Let maar eens op dat woord "ordentelijk", een prachtig voorbeeld van spot: je schrijft dat iemand iets mooi opgeschreven heeft, maar bedoelt precies het tegenovergestelde. Het gaat om deze tekst van de hand van ene Mr. Anthony Mertens, gedagtekend na de laatste regel "Amsterdam zomer 1959". "Ik zie vandaag in de Radiogids staan: zondag 5 juli 1959, 10 uur, plechtige hoogmis in de Kerk van het Klein-Seminarie te Rolduc. Celebrant zeereerwaarde heer A. Timmermans. Predikant zeereerwaarde heer Ch. Janssen. Het koor van het Klein-Seminarie zingt onder leiding van de zeereerwaarde heer H. Schrijen de wisselende gezangen van de zevende zondag na Pinksteren en de vaste gezangen uit de Missa Sine Nomine van Ph. de Monte. Credo I: volkszang. Organist Nico leyen (sic!). Uitzending in samenwerking met Radio Nederland Wereldomroep. - Tot slot, even verder op dezelfde gidspagina: 16 uur 30 tot 17 uur, Vespers van de zevende zondag na Pinksteren, met gedachtenis van sint Antonius Maria laccaria, in de kerk van het Klein-Seminarie te Rolduc."

Deze auteur, mr. Anthony Mertens uit Amsterdam, was van 1928 tot 1934 op Rolduc en heette toen Antoon Mertens (uit Grathem in Midden-Limburg). Het is deze Antoon die door de redactie van Het Jaarboek Rolduc is uitgenodigd om een bijdrage te leveren aan een nieuwe rubriek die de naam kreeg "Wat Rolduc ons meegaf". Onder de titel "Een dankbaar memento" schreef Antoon toen een leel tekst van maar liefst acht pagina's over twee gestrekte kolommen per pagina zonder een enkele illustratie over zijn dierbare jeugdherinneringen aan zijn Rolducse dagen en als trigger van zijn "mijmeringen" gebruikt deze Antoon de uitvoerige vermelding van een radio-uitzending van een plechtige mis op Rolduc, precies op een datum, waarop hij 25 jaar voordien zijn eindexamen op Rolduc deed en daarna de oude abdij voorgoed verliet. Eigenlijk is dit dezelfde schrijftechniek die Marcel Proust in zijn lange reeks herinneringen in "A la recherche du temps perdu" in het inleidende deel "Combray" gebruikt als hij komt te spreken/schrijven over het intussen wereldbegaamde Madeleine koekje van zijn grootmoeder, gesopt in slappe thee. De smaak van het koekje geeft hem een enorm geluksgevoel en zijn hele leven komt weer boven in zijn herinnering. Datzelfde gebeurt met Antoon Mertens als het ware, maar zijn jeugdherinneringen zijn toch heel anders. Korter dan die van Proust, natuurlijk, maar dan.

Brallen

Wie deze tekst van Antoon leest, moet wel steil achteroverslaan. Pagina na pagina bralt deze oud-Rolducien aan elkaar. Over hoe hij

de kerkmuziek onderging op Rolduc. Over zijn heerom Leo Linssen. Over veel andere leraren die vaak van zeer negatieve bijvoeglijke naamwoorden worden voorzien over allerlei belangrijke personen die hij op Rolduc of via Rolduc leerde kennen. Over de piano van dr. Albert Schweitzer in Afrika enz. enz. Te veel om op te noemen en veel te veel om samen te vatten. Ik kan mij heel goed voorstellen dat Leo Wijnen, redacteur van het Jaarboek en neerlandicus zijn uiterste best heeft gedaan om deze tekst te weren uit het jaarboek, maar dat hij het pleit niet gewonnen heeft in die zin, dat zijn mederedacteuren de discussie over Antoons tekst hebben beëindigd met een dooddoener: we zien nog wel of zoiets. Dat ze vervolgens de bral-tekst hebben bewaard en doorgedrukt en dat "Een dankbaar memento" toch geplaatst is. Leo Wijnen kreeg toen nog de gelegenheid om zijn bezwaar op de wat bedekte wijze lucht te geven aan het slot van zijn kroniek. Dus niet de uitputtende vermelding van de liturgie op zondag 5 juli 1959 in het jaarboek, maar buiten de kroniek, was de oorzaak van deze ingehouden woede, maar het plaatsen van de daaropvolgende ronkende tekst over acht pagina's. I rest my case..

Geflatsten

De rest van de maand juli ziet het staartje van de voorbereiding schriftelijke examens per klas op zaterdag 11 juli, terwijl de filosofen op kamp gaan in Haelen, maar toch met werk worden opgezadeld ten behoeve van een provinciaal onderzoek naar de vrijetijdsbesteding van de Limburgse jeugd tot 20 jaar. Ook de interne voetbalcompetities worden afgewerkt met eerste prijzen voor de teams van de VK en van Groot-Rolduc, dat de filosofie alias Pantarei verslaat. Tenslotte een quasi larmoyant stuk over donderdag 16 juli, de allerlaatste schooldag van het schooljaar, vol met oud-Nederlandse kreten en citaten over teleurstelling en tranen van de geflatsten. In de aula wordt de prijsuitdeling aanmerkelijk ingekort en is lang niet iedereen komen opdagen. Dan is er nog een kort diner en wordt iedereen afgehaald of vertrekt met de bussen naar huis: eindelijk vrij.

Op zaterdag 18 juli loopt Rolduc echter weer vrolijk vol met deelnemers aan een reünie voor oud-Rolduciens. In het jaarboek staat separaat een verslag van dat soms wat sentimenteel feest.

Laur Crouzen